

PREBRALI SMO - Ženski portreti v risoromanu Pénélope Bagieu

Neustrašne in neuklonljive

Risoroman *Neustrašne – Portreti neuklonljivih žensk* francoske ilustratorke in striparke Pénélope Bagieu je delo, v katerem je zajeta in predstavljena serija stripovskih vinjet o življenjih in delu skupno tridesetih žensk raznoraznih poklicev, zanimanj in narodnosti, ki so v različnih obdobjih vsaka na svoj način zaznamovale zgodovino. Predstavljene so junakinje, ki prihajajo iz različnih držav, zgodovinskih obdobjih in kontinentov, med katerimi je nekaj znanih imen, večina pa je relativno nepoznana, kot praviloma tudi zgodovinopisno prezrta. Knjigo *Neustrašne* je prevedla Katja Šaponjič, izdal pa Zavod VigeVageKnjige (Ljubljana, 2019).

Poglejmo sprva v antično Grčijo. Zgodbo o prvi zdravnici in babici naj bi prvi v svoji Fabuli popisal rimski avtor Gaius Julius Hyginus, svoje mesto pa je našla tudi v risoromanu Pénélope Bagieu. Agnodika je bila rojena v Atenah v 4. stoletju pr. n.št., v tem praviloma moškem svetu se je odpravila v Egipt in se tam izobrazila na področju medicine. V Grčijo se vrne kot zdravnica oziroma v moškega preoblečen zdravnik in Atenčankam pomaga v prvi vrsti pri porodih. Na daljnem Kitajskem, v provinci Sečuan, je na prelomu 6. in 7. stoletja vladala cesarica Wu Zetian, kateri je bila sprva namenjena vloga cesarjeve konkubine, njena kariera pa je doživela neverjeten vzpon na račun njene sposobnosti, pregovorne lepote in inteligence. Wu je odločno pripomogla k hitremu širjenju budizma na Kitajskem, izkazala pa se je tudi kot nadvse sposobna vladarica in to tako na političnem kot tudi vojaškem področju.

Na območju današnje Angole je konec 16. stoletja vladala Ndzinga – kraljica Ndonga in Matambe, izjemno sposobna vladarica, ki je svoje vojaško znanje prikazala v prvi vrsti v spopadih s kolonialisti. Ndzinga vlada skorajda štiri desetletja in umre stara osemdeset let, potem ko se s Portugalski naposled le pogodi za mir v deželi. Še ena fascinirana ženska, ki se je izkazala na vojaškem področju je Phulan Devi ali kraljica banditov, kot so jo pogosto imenovali. Življenjska zgodba tega Robin Hooda v

ženski podobi je prepolna tragičnih dogodkov, ki so neke vrste tragična stalnica tudi dandanašnjih žensk v Indiji.

25. novembra leta 1960 so se tri sestre Mirabal vračale iz zapora, kjer so obiskale svoje može, priprte s strani diktatorja Rafaela Trujilla, ki je vladal Dominikanski republiko. Na tej poti jih je prestregla vojaška patrolja in vse tri brutalno umorila. V osemdesetih letih so aktivistke pričele z obeleževanjem spomina na sestre Mirabal, znane tudi kot Hermanas Mirabal oziroma Las Mariposas, dobri dve desetletji kasneje, natančneje leta 1999 pa je Generalna skupščina Združenih narodov 25. november razglasila za mednarodni dan boja proti nasilju nad ženskami in deklicami.

Dotaknimo se še področja sedme umetnosti. Margaret Hamilton je svojo poklicno pot pričela kot učiteljica, kasneje pa postala fascinirana filmska igralka v prvi vrsti negativk. Proslavila se je z vlogo hudobne čarovnice v legendarnem filmu *Čarovnik iz Oza*. Annette Kellerman je bila izjemna športnica, ki je na filmsko platno prenesla interes za nov žanr – zanimanje za t.i. sinhrono plavanje. Zanimivo pri njeni predstavitvi je dejstvo, da znamenita Esther Williams v risoromanu *Neustrašne* nastopa zgolj v stranski vlogi, in to kot igralka, ki igra Anette v filmu iz leta 1952.

Na glasbeni sceni so tu reperka Sonita Alizadeh, izjemna glasbenica beat generacije Betty Mambry, bolj poznana kot Batty Davis, kot tudi kontradiktorna, jasno, dekliška glasbena skupina The Shaggs. Na športnem področju izstopa atletinja Cherly Bridges, na področju socialnega dela pa Thérèse Clerc, kot tudi prejemnica Nobelove nagrade za mir Leymah Gbowee.

Na verske zapovedi, kot je to ločitev protestantske in rimokatoliške cerkve, ne pristaja Josephina van Gorkum. V svet bork za pravice Indijancev v Ameriki nas popelje Lozen iz plemena Apačev, plesalka in vohunka Josephine Baker pa v Evropo v čas druge svetovne vojne. Tu je še slikarka in avtorica znamenitih

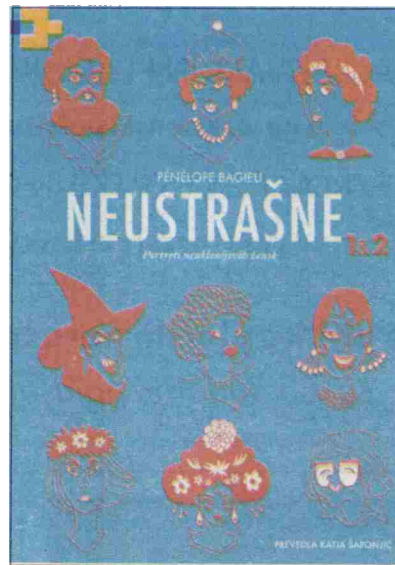
Muminov Tove Jansson, kot tudi aktivna zagovornica pravic živali Temple Grandin. Iz Trsta po rodu prihaja samosvoja izumiteljica na področju boja proti eroziji Giorgina Reid, na novinarskem področju pa izstopa avanturistično življenje irske priseljenke v ZDA Nellie Bly. Jasseln Radack je tista odvetnica, ki s svojo poklicno zgodbo opominja na strašljive metode delovanj vladajočih elit v deželi na oni strani »velike luže«.

Skratka, številne so v risoromanu zaobsežene in predstavljene »neustrašne«, katerim pa je skupna točka v prvi vrsti feminizem, borba za pravice žensk in emancipacijo, kot tudi zavzemanje za pravice domača vseh potlačeni in prezrtih, ne glede na spol, raso, etično pripadnost ali veroizpoved. Kot dobrohotno posebnost pričujočega dela velja izpostaviti, da pomembni moški liki, kot so Geronimo, Kurt Cobain, Miles Daves, Eric Clapton, Jimmy Hendrix, Frank Zappa in drugi, nastopajo v stranskih vlogah, zgolj kot poudarki predstavljenih protagonistov.

Avtorica Pénélope Bagieu je zaslovela leta 2007 s stripovskim blogom *Moje dokaj očarljivo življenje* (Ma vie est tout à fait fascinante), v katerem opisuje utrinke iz svojega vsakdana. Za svoj prvi risoroman *Prvovrstno truplo* (Cadavre Exquis, 2010) je leto po izidu na festivalu v Angoulêmeu prejela nagrado SNCF, dve leti kasneje pa še naslov »vitezinja reda umetnosti in leposlovja«. Med njena pomembnejša dela sodi še serija *Joséphine* (2008–10), ki je leta 2013 in 2016 doživela tudi filmski priredbi, *Zvezde zvezd* (Stars of the stars) z Joannom Sfarjem (2013) ter *Sanje o Kaliforniji* (California Dreamin', 2015). Za risoroman *Neustrašne* (Culottées, 2016–17) je prejela nagrado Eisner za najboljšo ameriško izdajo mednarodnega stripa.

Robi Šabec

Od prve zdravnice v antični Grčiji do sester Mirabal, od reperke Sonite Alizadeh do nobelovke za mir Leymah Gbowee

Avtorica Pénélope Bagieu je zaslovela leta 2007 s stripovskim blogom *Moje dokaj očarljivo življenje*, za risoroman *Neustrašne*, v katerem nam predstavlja zgodbe pogumnih žensk z različnih koncev sveta, je prejela nagrado Eisner

ZALOŽBA

